

Birkerød Gymnasium, HF, IB & Kostskole  
Birgitte Holm Halkjær (BHH)  
Martin Løfwall (MAL)

# Kompendium

”Hjælpearb”

## Almen Sprogforståelse (AP)

*Birgitte Holm Halkjær (BHH) & Martin Løfwall (MAL)*

 **BIRKERØD GYMNASIUM**  
STX HF IB & KOSTSKOLE

august 2023

## **Indhold**

### **INTRO**

Velkommen til Almen Sprogforståelse! Hvad husker du fra folkeskolen?

### **MORFOLOGI**

1.1 De forskellige ordklasser - en kort oversigt

1.2 Hvordan laver man morfemanalyse? Find ordets mindste betydningsbærende enhed!

### **SYNTAKS**

2.1 Hvordan finder vi sætningens led? (sætningsledsanalyse)

2.3 Grundmodeller for sætningsopbygning

2.3 Hvordan analyseres hoved- og ledsætninger? - analyse på 2 niveauer

### **SPROGHISTORIE**

3 Sprogæt og sprogfamilier – arveord og låneord

4 **Begrebsoversigt**

## INTRO

### Velkommen til Almen Sprogforståelse!

#### Hvad husker du fra folkeskolen?

<b>Ordklasser (morfologi I)</b>	
<i>Inddel nedenstående ord i ordklasser:</i> kat-mælk-kusine-drikke-løbe-gå-smuk-glad-lille-jeg-dig-os-med-uden-efter	
<b>Ordklasse</b>	<b>Ord</b>
Ordklasse:	
Ordklasse:	
Ordklasse:	
<b>Ords bøjning (morfologi II)</b>	
<i>Udsagnsordets (verbets) tider</i>	
	<i>Hvilken tid?</i>
Skolen <u>har købt</u> nye stole	
Skolen køber nye stole	
Skolen købte nye stole	
Skolen <u>havde købt</u> nye stole	
<i>Navneordets (substantivets) bøjning</i> <i>Hvilken form har navneordet (substantivet)?</i> (= bestemt, ubestemt, ental/sg., flertal/pl.)	
Læreren hilser på <u>eleven</u>	
Læreren hilser på alle <u>eleverne</u>	
Læreren hilser flere <u>elever</u>	
Læreren hilser på en <u>elev</u>	

<b>Sætningsled (syntaks I)</b>	
<i>Hvilket sætningsled er de understregede ord?</i>	
Jeg køber <u>et hus</u>	
Vi elsker <u>is</u>	
De løber <u>hurtigt</u>	
De er <u>smukke</u>	
Jeg giver <u>hende</u> blomster	
Hun siger, <u>at hun vil have en is</u>	
<b>Sætningsled (syntaks II)</b>	
<i>Lav en fuldstændig sætningsanalyse af denne sætning (find alle sætningsled):</i>	
<u>Sæt tegn/skriv sætningsled nedenunder</u>	
I aften køber vi pizzaerne lidt senere	
<b>Sætninger (syntaks III)</b>	
<i>Hvad er hovedsætning? Og hvad er en ledsætning?</i>	
Hvad er en hovedsætning?	
Hvad er en ledsætning?	
<i>Hvilken slags sætning er den markerede sætning?</i>	
<u>Pigen spiser sin morgen</u> , inden hun skal i skole.	
Når vi skal i skole, <u>skal vi huske at lave lektier</u> .	
<u>Vi elsker at have idræt</u> .	
Læser du, <u>fordi du har lyst?</u>	
Læreren troede <u>det var lørdag</u> .	

## Morfologi

### 1.1 De forskellige ordklasser - en kort oversigt

**Substantiver (subst.):** Bøjes i tal (singularis og pluralis), man sætter ”en” (fælleskøn) eller ”et” (intetkøn) foran dem, dvs. substantiver kan bøjes i køn (genus), og i bestemthed (ubestemt – bestemt singularis og pluralis). En bil (ubestemt/sing) – bilen (bestemt/sing) – flere biler (ubestemt plur– alle bilerne (bestemt plur)).

**Verber (verb.):** Betegner hvad et substantiv eller et pronomen gør, og betegner ofte handlinger, tilstande. Bøjes i tid, måde, diatese (aktiv/passiv). Der findes *regelmæssige* verber og *uregelmæssige* verber (de skifter oftest vokal i præteritum). Der findes *hjælpeverber* (at ”være”, at ”have”) og *modalverber* (fungerer som hjælpeverber - skal, vil, kan, må). Der findes de *infinite former* (de ubøjede former) - og der findes de *finitte* former (de bøjede og sammensatte former). Infinite: *Infinitiv* (at løbe) - *Præsens participium/lang tillægsform* (løbende) – *Perfektum participium/ kort tillægsform* (løbet). Finitte: *Løb (imperativ/bydemåde)* - *Jeg løber (præsens/nutid)* - *i går der løb jeg (præteritum/datid)* – *har løbet (perfektum/ før nutid)* – *havde løbet (pluskvamperfektum /før datid)* – *vil løbe (futurum)*. Aktiv: jeg løber Passiv: der løbes (bliver løbet).

**Adjektiver (adj.):** Kan man sætte ”at være” foran. De ”sladrer” ofte om subberne. Adjektiver gradbøjer man i tre grader. (1.g/*positiv* – 2.g/*komparativ* – 3.g /*superlativ*). Man gradbøjer regelmæssigt ved at sætte -ere- est på. Desuden kan adjektiver gradbøjes med ”mere” og ”mest”.

**Præpositioner (præp.):** Er de små ord, der står foran præpositionsstyrelsen (ofte et substantiv eller pronomen): i, med, hos, på, over, til, under, fra, uden, gennem, hos, for, foran, om, over, under, ved.

**Adverbier (adv.):** Adverbier lægger sig til verber (Hun synger smukt), adjektiver (Et smukt hus), adverbier (En meget smuk dame), og hele sætninger (Damen var ofte i Danmark) og beskriver dem nærmere. Adverbierne angiver: *tid* (nu, altid), *sted* (der, ned, ude), *måde* (dygtigt, hurtigt, dyrt), *grad* (meget, lidt), *årsag* (derfor).

**Numeralier (num.):** Betegner antal eller rækkefølge og inddeles i mængdetal (en, to, tre) og ordenstal (første, anden, tredje).

**Interjektioner (interjek.):** Er udråbsord (ih, åh) – og findes ofte i meget uformelt sprog (talesprog).

**Konjunktioner (konj.):** Konjunktioner (bindeord). Der findes de *sideordnende* (ks/parataktiske – og, eller, men). De *underordnende* konjunktioner (ku /hypotaktiske – at, om, fordi, når, da, hvis, hvordan, hvornår, selv om, ligesom, skønt mv.) underordner en sætning i forhold til en anden. De underordnende indleder derfor ofte en ledsætning.

**Artikler (art.):** Af artikler findes der: ”en” og ”er” og ”den”, ”det” og ”de”. Et stort hus – den ubestemte artikel sættes her foran substantivet. Men artikler, her den bestemte, kan også placeres bagefter (Huset er stort). Man sætter *den, det, de* foran substantivet, når der står et adjektiv foran substantivet i ubestemt form: Den gamle dame – det hvide hus – de nye sko.

**Pronomener (pers.pron., poss.pron., dem.pron., rel.pron., interrog.pron., ind.pron.):** Står ofte i stedet for et substantiv. *De personlige* (jeg, du, han, hun, vi, de). *De possessive* (ejestedord), (min, din, hans, hendes, vores, jeres, deres, sin). *De demonstrative* (påpegende), (denne, dette, disse). *De relative* (henførende), (som, der). *De interrogative* (spørgende), (hvem, hvad, hvis, hvilken). *De indefinitte (ubestemte)*, (nogen, noget, nogle, ingen, man).

## Morfologi

### 1.2 Hvordan laver man morfemanalyse?

- *find ordets mindste betydningsbærende enhed!*

Hvad er et morfem? Et morfem er ordets mindste betydningsbærende del i ordet, og det er både indholdsmæssigt (ordklassestammer) og formmæssigt (grammatiske bøjninger/endelser).

Når du laver en morfemanalyse, skal du kunne identificere morfemerne:

Grammatiske morfemer (bøjninger, endelser, forstavelser):

- **Præfiks:** f.eks. be-, for-, ind-, op-, af-, ud (i ord som: **be**-tale og **for**-stå)
- **Suffikser:**
  - **bøjningssuffikser:** grammatisk, dvs. tempus (tid), numerus (sg./pl.), genus (køn), komparation (gradbøjning) og bestemthed, f.eks.: -er, -ende, -te, -(e)t osv. (f.eks. i verbet spis-**er** = præsens)
  - **afledningssuffikser:** gør, at ordet skifter ordklasse, f.eks.: -else, -ing, -som, -hed, -skab (f.eks. i substantivet travl-**hed** – skriv derfor: adj. → subst. (= altså adjektivet bliver afledt, det bliver til et substantiv!).

Leksikalske morfemer (konkret indhold):

- **Stamme:** f.eks. stor (= adjektivstamme), gå (= verbalstamme), hus (= substantivstamme)

<b>Sådan <u>skal</u> du stille din morfemanalyse op:</b>	
Ord, der skal analyseres (understreget):	Morfemanalysen:
<b>Verber</b>	
de <u>løbende</u> børn	løb-ende <ul style="list-style-type: none"> <li>- løb- (verbalstamme + imperativ)</li> <li>- ende (bøjningssuffiks, præsens participium)</li> </ul>
vi er <u>komet</u>	komm-et <ul style="list-style-type: none"> <li>- komm- (verbalstamme)</li> <li>- et (bøjningssuffiks, præsens perfektum/participium)</li> </ul>
dørene <u>lukkes</u> klokken 20  Vedr. passiv: <i>Præsens passiv</i> lukkes (s-passiv) = blive lukket (blive-passiv) <i>Præteritum passiv</i> lukkedes (s-passiv) = blev lukket (blive-passiv)	lukk-e-s <ul style="list-style-type: none"> <li>- lukk- (verbalstamme + imperativ)</li> <li>- -e (bøjningssuffiks, infinitiv)</li> <li>- -s (bøjningssuffiks, præsens passiv)</li> </ul>
<b>Adjektiver</b>	
et <u>stort</u> træ	stor-t <ul style="list-style-type: none"> <li>- stor (adjektivstamme)</li> <li>- -t (bøjningssuffiks, neutrum) (pga. 'et træ')</li> </ul>
er eleverne blevet <u>klogere</u> ?	klog-ere <ul style="list-style-type: none"> <li>- klog (adjektivstamme)</li> <li>- -ere (bøjningssuffiks, komparativ/2.grad)</li> </ul>

<b>Substantiv</b>	
<u>husets</u> tag	hus-et-s - hus (substantivstamme) - - et (bøjningssuffiks, bestemt singularis) - -s (bøjningssuffiks, genitiv)
det unge <u>landshold</u>	land-s-hold - land (substantivstamme) - -s- (fugeelement) (= binder to ord sammen, -s-'et har INGEN funktion! Det er fugeelement). - hold (substantivstamme)

**FORKORTELSER:** (se også s. 127 i Babelstårnet!)

Præsens perfektum (lang tillægsform) = præs.perf.

(perfektum participium (kort tillægsform) = perf.part. (= spist) (= participiet!))

Perfektum (førnutid) = perf. (= har spist) (= tiden!)

Præteritum perfektum = præf.perf.

Præsens passiv = præs.pas.

## Syntaks

### 2.1 Hvordan finder vi sætningens led? (sætningsledsanalyse)

En sætning analyseres altid i en bestemt rækkefølge. Man starter med at finde verballeddet (udsagnsled/ **V**). Verballedet er de verber, der kan sættes ”jeg”/ ”at” foran. Ofte er verballedet sammensat af flere verber, som i fællesskab udgør hele verballedet. Ved sammensatte verber markeres alle dele af leddet med **V**.

*Birgitte har sendt brevet.*

S      V

Man finder et subjekt/**S** ved at spørge med ”hvem” eller ”hvad + verballed (V).

Hvem har sendt brevet? = Birgitte /**S**

Man finder et direkte objekt/ **DO** ved at spørge med ”hvad” + V+S . Hvad spiser Oscar? (is!/DO)

*Oscar spiser is*

S    V    **DO**

Man finder et indirekte objekt /**IO** ved at spørge ”til hvem/til hvad”?

*Birgitte giver Oscar en is (til ”hvem” giver Birgitte en is? Til Oscar!)*

S      V      **IO**    DO

Et subjektsprædikat/**SP** optræder i forbindelse med bestemte verber (være, blive, hedde, synes, ...)

*Birgitte er lærer på BG (der er identifikation mellem Birgitte og lærer)*

S    V    **SP**

**Huskeregul: En sætning kan aldrig indeholde både DO og SP!**

Birkerød Gymnasium, HF, IB & Kostskole  
Birgitte Holm Halkjær (BHH)  
Martin Løfwall (MAL)

Et objektsprædikat /**OP** optræder ofte i forbindelse med bestemte verber (gøre, kalde, male, ....) og står ofte efter DO

*Birgitte maler huset, rødt*

**DO OP**

Adverbialled/**ADV**. er alle de øvrige led i sætningen (frie led). Det drejer sig om tids-, steds-, årsags- eller mådeangivelser

*Gustav træner hver dag*

**ADV**

Præpositionsforbindelser (på, i, under, ved...) er en særlig gruppe (af adverbialled/ADV), der består af en præposition + en styrelse, som regel et **substantiv** eller et **pronomen**.

*Bogen ligger på bordet*

**(præp.forb.)**

## Syntaks

### 2.2 Sætningsmodeller

En sætning kan opbygges på mange måder, men den følger ALTID en bestemt sætningsmodeller. Vi taler her om standardsproget, vi taler om skriftsproget (ikke slang og talesprog). Det vil sige, at en sætning altid vil bestå af nogle faste sætningsled. Vi har nogle sætningsmodeller, som også hjælper dig med at udelukke forkerte analyser: en sætning kan f.eks. ikke have to direkte objekter eller have indirekte objekt uden direkte objekt osv. Vi ser altid på sætningens neksus, dvs. sætningens verballed og subjekt: hvad kræver verballedet? Man taler om, at verber har en bestemt ”valens”, dvs. har vi verbet ”købe” i sætningen, ja, så skal vi jo også have et direkte objekt, fordi vi jo skal købe noget!

<b>Sætningsmodeller (grundmodeller for sætningsopbygning)</b>	
<i>Alle modeller kan indeholde ”frie led”, dvs. adverbialled, som <u>ikke</u> er krævet af verbet. Frie led kan sættes i parentes! Rækkefølgen er ligegyldig i selve modellen, bare leddene er der!</i>	
<b>Model 1</b> (den mest almindelige grundmodel – skal indeholde et <i>transitivt verbum</i> )	<b>S+V+DO</b> Vi køber <i>et hus</i> Med ADV (frit led): vi køber et hus <i>i morgen</i> = V+S+DO (+ ADV).
<b>Model 1 har 2 varianter</b>	
<b>Model 1.1</b> (med indirekte objekt)	<b>S+V+IO+DO</b> Vi giver <i>ham</i> et hus Med ADV (frit led): vi giver ham <i>aldrig</i> et hus = V+S+DO+IO (+ADV).
<b>Model 1.2</b> (med obj.præd.)	<b>S+V+DO+OP</b> Vi gør ham <i>klog</i> Med ADV (frit led): vi gør ham klog <i>i aften</i> = V+S+DO+OP (+ADV).
<b>Model 2</b> (med kopulaverber = <i>blive/være/hedde/kaldes/anses for</i> )	<b>S+V+SP</b> Er de <i>søde?</i> Med ADV (frit led): Er de <i>altid</i> søde? = S+V+SP (+ADV).
<b>Model 3</b> (skal indeholde et <i>intransitivt verbum</i> , dvs. et verbum der kan <u>stå alene!</u> Dvs. ikke så hyppig, men forekommer, så vær opmærksom!)	<b>S+V</b> Vi <i>synger</i> Med ADV (frit led): Vi synger <i>tit</i> = S+V (+ADV).

## Syntaks

### 2.3 Hvordan analyseres hoved- og ledsætninger?

#### - analyse på 2 niveauer

En sætning kan være en selvstændig enhed og stå alene. Den kaldes for en helsætning eller en hovedsætning. Konjunktioner, der forbinder hovedsætninger, kaldes for sideordnende (parataktiske) konjunktioner: *og, men, eller, for/thi*.

Her en helsætning med 2 hovedsætninger (samme niveau – niveau 1)

*Jeg har inviteret Oscar og Gustav, men Søren kunne ikke komme.*

S            V                    DO                    K par S    V-    ADV    -V

**Niveau 1 (HS1):** S + V + DO (sætningsmodel 1)

**Niveau 1 (HS2):** (K par) S + V (+ADV) (sætningsmodel 3)

#### **OBS.**

#### **Vi analyserer på 2 niveauer**

**Niveau 1** = hovedsætningen + ledsætningens eget, overordnede led (f.eks. ADV, DO, S) (egen sætningsmodel)

**Niveau 2** = ledsætningens led (egen sætningsmodel)

Ledsætninger/bisætninger kan **ikke** stå alene, de er, som navnet siger det led (eller en del af et led) i en hovedsætning. *Vigtigt: Ledsætninger indledes ofte med en underordningskonjunktion / en hypotaktisk konjunktion (at, om, hvor, da, efter at, førend, siden, når, så snart, idet, indtil, mens, for at, så at, selvom, skønt, om end, hvis, såfremt, da, fordi, end).*

Ledsætningen er led i hovedsætningen (det er en ”ledsætning”) - der er forskellige ledsætninger:

- **Ledsætning som direkte objekt (DO)**

Heksen ønsker, at soldaten skal kravle ned i det hule træ.

*(hvad ønsker heksen?)*

S        V        K hyp   S        V        ADV (præp.forb.)

**Niveau 1 (HS):** S+ V+ DO (LS) (sætningsmodel 1)

**Niveau 2 (LS):** (K hyp) S + V+ ADV (præp.forb.) (sætningsmodel 3)

- **Ledsætning som ADV (adverbiel/årsagsledsætning):**

Da soldaten havde hugget hovedet af heksen, tog han fyrtøjet.

*(hvorfor tog han?)*

K hyp   S    V-    -V        DO        ADV    V    S    DO

**Niveau 1 (HS):** S + V + DO (+ADV/LS) (sætningsmodel 1)

**Niveau 2 (LS):** (K hyp) S + V + DO (+ ADV) (præp.forb.). (sætningsmodel 1)

- **Ledsætning som ADV (adverbiel/tidsledsætning):**

Oscar bliver sur, når Gustav kalder ham ”kloge Aage”.

*(hvorfor sur?)*

S        V        SP    K par   S    V    DO        OP

**Niveau 1 (HS):** S + V + SP (+ADV/LS) (sætningsmodel 2)

**Niveau 2 (LS):** (K hyp) S + V + DO + OP (sætningsmodel 1.2)

- **Ledsætning som subjekt (S):**

At jeg elsker min dejlige mand, er indlysende.

K hyp S V DO V SP

**Niveau 1 (HS):** S (LS) + V + SP (sætningsmodel 2)

**Niveau 2 (LS):** (K hyp) S + V + DO (sætningsmodel 1)

- **Ledsætning som subjektspredikat (SP)**

Udfordringen er, at jeg aldrig har cyklet til øen. *(hvad er udfordringen? = S)*

S V K hyp S ADV V ADV (præp.forb.)

**Niveau 1 (HS):** S+ V+ SP (LS) (sætningsmodel 2)

**Niveau 2 (LS):** (K hyp) S + V + ADV (præp.forb.) (sætningsmodel 3)

- **Ledsætning som ADV (årsag):**

Han gav hende et kys, fordi de var gode venner.

S V IO DO K hyp S V SP

**Niveau 1 (HS):** S + V + IO + DO + ADV (LS) (sætningsmodel 1.1)

**Niveau 2 (LS):** (K hyp) S + V + SP

## Sproghistorie

### 3. Sprogæt og sprogfamilier – arveord og låneord

I sproghistorie skal du have styr på sprogæt og sprogfamilier, du skal kunne inddele ord i sprogæt og sprogfamilie.

Til eksamenen er det vigtigt, at du har særligt styr på den indoeuropæiske sprogæt og dens to europæiske sprogfamilier, nemlig den germanske sprogfamilie og den romanske sprogfamilie:

<b>Indoeuropæisk</b>							
<b>Romansk (latin/italisk)</b>				<b>Germansk</b>			
<b>Fransk</b>	<b>Italiensk</b>	<b>Portugisisk</b>	<b>Spansk</b>	<b>Vestgermansk</b>			<b>Nordisk</b>
				<b>engelsk</b>	<b>nederlandsk</b>	<b>Tysk</b> (højtysk+nedertysk+frisisk)	<b>dansk, svensk, norsk, færøsk, islandsk</b>

Den indoeuropæiske sprogæt har en række ord, der er ”ens” for de fleste af sprogættens sprogfamilier inden for almenmenneskelige områder som f.eks. familie, krop, vejr, mad.

Indoeuropæiske ord, der er ”ens” i både den germanske og romanske sprogfamilie:

<b>Latin</b>	<b>Fransk</b>	<b>Italiensk</b>	<b>Portugisisk</b>	<b>Spansk</b>	<b>Dansk</b>	<b>Engelsk</b>	<b>Nederlandsk</b>	<b>Tysk</b>
pater	père	padre	pai	padre	fader	father	vader	Vater

Indoeuropæiske ord, der er ”uens” i den germanske og romanske sprogfamilie (dem er der selvfølgelig MANGE af):

<b>Latin</b>	<b>Fransk</b>	<b>Italiensk</b>	<b>Portugisisk</b>	<b>Spansk</b>	<b>Dansk</b>	<b>Engelsk</b>	<b>Nederlandsk</b>	<b>Tysk</b>
casa	maison	casa	casa	casa	hus	house	huis	Haus

Indoeuropæiske ord og deres sprogfamilier kan ofte være ”drilske”

Den germanske sprogfamilie			Den romanske sprogfamilie	
Tysk	Dansk	Engelsk	Fransk	Spansk
Kino	biograf	<i>cinema</i>	cinema	cine

Her har engelsk f.eks. lånt af fransk (= låneord).

### Arveord og låneord

Du skal overordnet kunne skelne mellem *arveord* og *låneord*.

Det er ikke altid lige nemt, men du bliver kun prøvet i ord, du ikke kan være i tvivl om!

Arveord er nedarvede ord fra germansk eller indoeuropæisk. Igen så taler vi her typisk om almenmenneskelige områder, noget oprindeligt som f.eks.:

*arm, løg, sne, bær, æg*

Låneord låner vi fra andre sprog, og dem har vi mange af i dansk, især fra det tyske sprog, fordi Tyskland er vores store nabo, f.eks. *betale/bezahlen, regne/rechnen, borgmester/Bürgermeister*. Disse ord har vi ikke tilfælles med f.eks. engelsk, hvor det jo hedder: *pay, calculate og mayor* (som jo heller ikke oprindeligt er engelske ord, men låneord fra fransk/latin).

- Direkte lån er lån, der optages i dansk, uden at de bliver fordansket, f.eks. *cool, computer*.
- Oversættelseslån er lån, der er oversat direkte fra andre sprog (oftest fra engelsk) som f.eks. hjemmeside (*homepage*), fjernbetjening (*remote control*).

## Begrebsoversigt til AP-eksamen

<b>Ordklasserne og deres funktioner</b>	
<b>Substantiver</b>	Tal: Singularis, pluralis Bestemthed: Ubestemt, bestemt Køn: fælleskøn (en), intetkøn (et) Proprier (egennavne) Appellativer (resten)
<b>Pronominer</b>	Personlige pronominer Possessive pronominer Interrogative pronominer (spørgende/hv-ord) Relative pronominer: (kun) som + der <i>De andre pronominer gennemgås i undervisningen, men er ikke eksamensstof.</i>
<b>Numeralier</b>	Ordenstal Mængdetal
<b>Interjektioner</b>	Udråbsord (av, hov, øv etc.)
<b>Adjektiver</b>	Hvordan bøjes adjektivet? Gradbøjning: 3 grader. Kongruens: køn, tal, bestemthed (et stort hus, de store huse osv.) Hvordan kan adjektivet stå? Prædikativt (stå som SP/OP) Attributivt
<b>Verber</b>	Finite verber: Verber bøjes i tempus: Præsens (nutid), præteritum (datid), præsens perfektum (før nutid), præteritum perfektum (før datid), futurum (fremtid). <i>Futurum exactum er ikke en del af eksamensstoffet, men gennemgås i undervisningen.</i> Diatese: Aktive verber (spiser) – passive verber (spises/bliver spist) <i>agens/patiens-begreber er ikke en del af eksamensstoffet, men gennemgås i undervisningen.</i> Infinitte verber (de ikke-bøjede former): infinitiv (navnemåde), imperativ (bydemåde), præsens participium (lang tillægsform – løbende).  Verbets underkategorier: <ul style="list-style-type: none"> <li>- Hjelpeverber (bruges til at danne sammensatte tider)</li> <li>- Modalverber</li> </ul> Der findes forskellige typer af verber: handleverber, tilstandsverber, sanseverber. <i>Transitive og intransitive verber er ikke en del af eksamensstof, men gennemgås i undervisningen (understøtter også sætningens grundmodeller).</i>

<b>Præpositioner</b>	Præpositionsforbindelse = præposition (på) + styrelse (bordet). <i>Typer af præpositionsforbindelser er ikke eksamensstof, men gennemgås i undervisningen.</i>
<b>Adverbier</b>	4 slags adverbier: tid (nu, aldrig), sted (her, dér), måde (sådan), grad (meget). <i>Skellen mellem afledte adverbier og fødte adverbier er ikke eksamensstof, men gennemgås i undervisningen</i>
<b>Dialogiske artikler</b>	Små adverbier (jo, nok, vel)
<b>Kapitel 3: Ordnes ledfunktioner (syntaks)</b>	
Subjekt (S) - Verballed (V) - Direkte objekt (DO) - Indirekte objekt (IO) - Objektsprædikat (OP) - Subjektsprædikat (SP)	
Adverbialled (ADV)	NB: adverbialled kan også være præpositionsforbindelser.
Præpositionsforbindelse	NB: præpositionsforbindelser står i reglen som adverbialled. <i>NB: Typer af præpositionsforbindelser gennemgås i undervisningen, men er ikke del af eksamensstoffet.</i>
Konjunktionaled	Underordnende (hypotaktiske) konjunktioner (ku), sideordnende konjunktioner (parataktiske) (ks)
<b>Sætninger og sammenhæng (kapitel 4 – endvidere hjælpeark analyse på to niveauer)</b>	
Der findes to slags sætninger: <b>Hovedsætning (HS)</b> <b>Ledsætning (LS)</b>	På niveau 1 analyseres hele sætningen (HS + LS) DVS.: Identificér, hvilket led ledsætningen står som på niveau 1. Ledsætningen kan fx stå som S, DO, ADV. På niveau 2 (LS) analyseres ledsætningen. <i>NB: De forskellige typer af ledsætninger er ikke en del af eksamensstoffet, men gennemgås i undervisningen.</i>
<b>Sætningsmodeller</b> <b>(gennemgås sammen med kapitel 3– gennemgang endvidere se hjælpeark)</b>	
Model 1: S+V+DO ( <i>Vi har en hund</i> ) Model 1.1: S+V+IO+ DO ( <i>Han sender hende en buket blomster</i> ) Model 1.2: S+V+DO+OP ( <i>Hun maler bordet hvidt</i> ) Model 2: S+V+SP ( <i>Hun har været syg</i> ) Model 3: S+V ( <i>Hun springer</i> ).  ADV (frie led kan kombineres med alle sætningsmodeller! De er fakultative)	

<b>Morfemanalyse (del af intro kapitel 1 – for yderligere gennemgang se hjælpeark )</b>	
<b>Morfemer</b>	Præfiks: (fx: u-, be-, ind-) Stamme: (verbal-/adjektiv-/substantivstamme) Suffiks: bøjningssuffiks (tider/grader/tal/bestemthed) og afledningssuffiks (- else, -ing, -hed).  Et ord består altid som minimum af en stamme, som så kan kombineres med præfikser og suffikser.
<b>Sproghistorie</b>	
<b>Sprogæt og sprogfamilier</b>	Indoeuropæisk samt germansk og romansk sprogfamilie.
<b>Arve- og låneord</b>	Definition af arve- og låneord. Hvordan genkender vi arve- og låneord?